

TECHNOLÓGIE V MAGISTERIÁLNOM PRÁVE KATOLÍCKEJ CIRKVI¹

TECHNOLOGIES IN THE MAGISTERIAL LAW OF THE CATHOLIC CHURCH

Veronika Čunderlík Čerbová²

Abstrakt: Príspevok sa zameriava na podrobné preskúmanie prístupu Katolíckej cirkvi k rýchlo sa rozvíjajúcim technológiám, pričom osobitnú pozornosť venuje digitálnemu prostrediu a dynamickému rozvoju umelej inteligencie. Na základe analýzy vybraných dokumentov Magistéria Katolíckej cirkvi článok identifikuje základné ideové tendencie, normatívne priority a etické kritériá, ktorými Cirkev reaguje na výzvy predstavované technologickým pokrokom v jeho sociálnych aj kultúrnych dôsledkoch. Kľúčové miesto v texte zaujíma dokument *Antiqua et nova*, ktorý v januári 2025 spoločne publikovalo Dikastérium pre náuku viery a Dikastérium pre kultúru a vzdelávanie. Tento dokument predstavuje aktuálny, systematický a hodnotovo ukotvený prehľad cirkevného učenia o umelej inteligencii a jej využívaní v súčasnej spoločnosti. Jeho závery vytvárajú komplexný rámec pre právnu, morálnu a verejnú diskusiu o hraniciach a potenciáli umelej inteligencie, pričom zdôrazňujú potrebu trvalého rozlišovania, etickej bdelosti a kritického hodnotenia technologických inovácií. Dokument zároveň pripomína zásadný význam jednoznačného určovania osobnej zodpovednosti pri zlyhaní či zneužití systémov umelej inteligencie a podčiarkuje, že aj v ére automatizácie zostáva ľudské rozhodovanie kľúčovým prvkom udržateľného technologického rozvoja.

Kľúčové slová: technológie, magisteriálne právo, Katolícka cirkev, etika, umelá inteligencia, *Antiqua et nova*

Abstract: The article focuses on a detailed examination of the Catholic Church's approach to rapidly evolving technologies, with particular attention to the digital environment and the dynamic development of artificial intelligence. Drawing on an analysis of selected documents of the Church's Magisterium, the study identifies the principal conceptual orientations, normative priorities, and

¹ Príspevok bol spracovaný v rámci projektu VEGA č. 1/0212/23 s názvom „Finančné inovácie ako determinant súčasnej a anticipovanej regulácie na finančnom trhu (výzvy a riziká)“.

² Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

ethical criteria through which the Church responds to the challenges posed by technological progress and its social and cultural implications. A central position in the discussion is occupied by *Antiqua et nova*, a document jointly issued in January 2025 by the Dicastery for the Doctrine of the Faith and the Dicastery for Culture and Education. This document provides a current, systematic, and value-grounded overview of the Church's teaching on artificial intelligence and its deployment within contemporary society. Its conclusions establish a comprehensive framework for legal, moral, and public debate regarding the limits and potential of artificial intelligence, emphasizing the need for continuous discernment, ethical vigilance, and critical assessment of emerging technologies. The document further underscores the essential importance of clearly assigning personal responsibility in cases of malfunction or misuse of AI systems, highlighting that even in an era of increasing automation, human judgment remains a decisive component of ethically sustainable technological development.

Key words: technologies, Magisterial law, Catholic Church, ethics, artificial intelligence, *Antiqua et nova*

Úvod

Zrýchlený rozvoj digitálnych technológií a umelej inteligencie (ďalej len „AI“) prináša zásadné premeny takmer vo všetkých oblastiach spoločenského, ekonomického aj právneho života. Tieto premeny nielen rozširujú ľudské schopnosti a zvyšujú efektívnosť inštitúcií, ale zároveň otvárajú závažné etické a normatívne otázky, ktoré priamo spochybňujú tradičné koncepty zodpovednosti, záruk ochrany ľudskej dôstojnosti či spravodlivého usporiadania spoločnosti. V tomto kontexte nadobúdajú osobitný význam aj postoje náboženských a morálnych autorít, ktoré do spoločenskej diskusie prinášajú špecifický hodnotový a antropologický rozmer.

Katolícka cirkev prostredníctvom autoritatívneho hlasu svojho Magistéria už dlhodobo reflektuje dôsledky vedeckého a technologického pokroku. V jej učení možno identifikovať dôraz na prioritu ľudskej osoby, etické limity čisto inštrumentálneho uvažovania a potrebu ochrany spoločného dobra. Najnovší vývoj v oblasti AI – so všetkými jeho príslubmi, ale aj rizikami – si vyžiadal opätovné tematizovanie a aktualizáciu týchto zásad, aby sa zachovala kontinuita teologicko-morálnej tradície a zároveň reagovalo na výzvy súčasnosti.

Cieľom tohto príspevku je preskúmať základné smerovania a etické kritériá, ktoré Magistérium Cirkvi ponúka v oblasti digitálnych technológií, s osobitným zreteľom na dokument *Antiqua et nova*, ktorý v januári 2025 spoločne vydalo Dikastérium pre náuku viery a Dikastérium pre kultúru a vzdelávanie. Závery tohto dokumentu

predstavujú nielen morálno-teologické usmernenia, ale aj koncepčný rámec významný pre právne a regulačné diskusie o umelej inteligencii.

Magisteriálne právo

Magisteriálne právo Katolíckej cirkvi predstavuje súbor normatívne záväzných výrokov, ktoré priamo vychádzajú z Magistéria Cirkvi – teda z autentickej učiteľskej autority pápeža a biskupov v spoločenstve s ním. Na rozdiel od čisto disciplinárnych ustanovení Kódexu kánonického práva z roku 1983 (ďalej len „CIC 1983“) magisteriálne právo zahŕňa doktrínálne a morálne normy, ktorými Cirkev zaväzuje veriacich k vnútornému súhlasu a praktickému zachovávaniu. Právny základ magisteriálneho práva³ a jeho prepojenie s kánonickým právom nachádzame v tretej knihe CIC 1983 s názvom „Učiacia úloha Cirkvi“. ⁴ Povinnosť dodržiavať a riadiť sa vyhláseniami Učiteľského úradu cirkvi je obsiahnutá v kán. 750⁵ a 752 CIC 1983.⁶ Nedodržiavanie týchto povinností však väčšinou nie je spojené s kánonickoprávnou sankciou.⁷ Kánonické právo je právnym vyjadrením poslanca Cirkvi, ale nemožno ho

³ TRETERA, Jiří., Rajmund., HORÁK, Zboj. *Církevní právo*. Praha: Leges, 2021, s. 208-217.

⁴ Kán. 747 CIC 1983: § 1. Cirkev, ktorej Kristus Pán zveril poklad viery, aby za pomoci Ducha Svätého zjavenú pravdu sväto chránila, hlbšie skúmala, verne ohlasovala a vykladala, má povinnosť a vrodené právo, nezávislé od akejkolvek ľudskej moci, hlásať evanjelium všetkým národom aj pri používaní vlastných spoločenských komunikačných prostriedkov. § 2. Je úlohou Cirkvi vždy a všade ohlasovať morálne zásady, aj čo sa týka sociálneho poriadku, a takisto vynášať úsudok o akýchkoľvek ľudských skutočnostiach, pokiaľ to vyžadujú základné práva ľudskej osoby alebo spása duší.

⁵ Kán. 750 CIC 1983: § 1. Božou a katolíckou vierou treba veriť všetko, čo obsahuje napísané alebo tradované Božie slovo, čiže jediný poklad viery zverený Cirkvi, a súčasne sa predkladá ako Bohom zjavené buď slávnostným Magistériom Cirkvi, alebo jej riadnym a univerzálnym Magistériom, totiž to, čo sa prejavuje spoločným prijatím veriacich pod vedením posvätného Magistéria. Všetci sú teda povinní vyhýbať sa akýmkoľvek náukám, ktoré sú s tým v rozpore. § 2. Pevne je tiež treba prijímať a uznávať všetky a jednotlivé pravdy, ktoré Magistérium Cirkvi o viere a mravoch vyhlasuje za definitívne, teda to, čo je treba k náležitému uchovaniu a vysvetľovaniu pokladu viery; preto odporuje náuke Katolíckej cirkvi ten, kto odmieta tieto vyhlásenia, ktorých sa treba definitívne pridržať.

⁶ Kán. 752 CIC 1983: Aj keď nie súhlas viery, ale nábožnú poslušnosť rozumu a vôle treba prejavovať učeniu, ktoré Najvyšší veľkňaz, alebo kolégium biskupov hlásajú o viere alebo mravoch, keď vykonávajú hodnoverné Magistérium, hoci toto učenie nezamýšľajú vyhlásiť definitívnym úkonom; veriaci sa teda majú starostlivo vyhýbať tomu, čo sa s ním nezhoduje.

⁷ Napríklad CIC 1983 o právnej povahe encyklik nič špeciálne neustanovuje. PŘIBYL, Stanislav. *Kanonská recepce ekumenismu*. In: *Revue církevního práva*, č. 1, 2001, s. 46. Pápežské dokumenty ako encykliky, adhortácie, či deklarácie nemajú povahu prameňa práva, a teda povahu normatívneho právneho aktu (čo však nemusí byť pravidlom). Zaujímavosťou (a zároveň nežiadúcim prvkom) v kánonickom práve je skutočnosť, že z označenia formy právneho aktu nie je vždy možné jednoducho určiť jeho povahu. Rovnakým názvom, akým bývajú označované normatívne právne akty (všeobecné a abstraktné), bývajú častokrát označované aj individuálne právne akty. VLADÁR, Vojtech. *Pramene práva Katolíckej cirkvi v historickom vývoji*. Plzeň: Aleš Čeňek, 2009, s. 28. *Litterae encyclicae* sú podľa

oddeliť od Magistéria. Pápež Ján Pavol II. varoval, že interpretácia kánonického práva „oddelená od učenia Magistéria“ vedie k protichodným riešeniam. Preto by bolo úplne zjednodušujúce a zavádzajúce vnímať cirkevné právo ako obyčajný súbor legislatívnych textov podľa pozície právneho pozitivizmu. Kánonické normy sa v skutočnosti vzťahujú na realitu, ktorá ich presahuje; takáto realita sa nezakladá len z historických a náhodných údajov, ale zahŕňa aj podstatné a trvalé prvky, v ktorých sa Boží zákon konkretizuje.⁸ Kánonické právo a jeho normy je potrebné interpretovať v súlade s magisteriálnou doktrínou.⁹ Sudca sa musí riadiť kánonickými zákonmi, správne interpretovanými. Preto nikdy nesmie stratiť zo zreteľa vnútorné prepojenie právnych noriem s cirkevnou doktrínou. Niekedy sa objavuje postup, že sa oddeľuje cirkevné právo od učenia cirkevného Magistéria, akoby patrili do dvoch oddelených sfér; predpokladá sa, že iba prvé má právne záväznú silu, zatiaľ čo druhé je chápané iba ako smernica alebo nabádanie. Takýto prístup v podstate odhaľuje pozitivistické zmýšľanie, ktoré je v rozpore s tým najlepším z klasickej a kresťanskej právnej tradície týkajúcej sa práva. Výklad Učiteľského úradu Cirkvi má právnu hodnotu v rozsahu, v akom sa týka kontextu práva, bez toho, aby si vyžadoval akýkoľvek ďalší formálny postup, aby sa stal právne a morálne záväzným.¹⁰ Vyjadrenia a závery kompetentnej cirkevnej autority tvoriace magisteriálne právo sú dôležitou súčasťou interpretácie a aplikácie právnych noriem¹¹. Zároveň môžu vyjadrovať najmä v otázke technológií inšpiráciu pre civilné authority pri tvorbe regulácie.

Technológie vo Svätom písme

Učiteľský úrad Cirkvi vždy stavia na základoch obsiahnutých vo Svätom písme. V jednotlivých dokumentoch tvoriacich magisteriálne právo sú početné odkazy na pasáže Svätého písma. Problematikou technológií sa prekvapivo Sväté písmo zaoberá na viacerých miestach. Sväté písmo sa začína v Edene a končí v nebeskom

Pejšky okružné listy, ktorými pápež obšírne poučuje svet o cirkevných zásadách v dôležitých otázkach. Porov. PEJŠKA, Josef. *Církevní právo se zřetelem k partikulárnímu právu československému. Svazek první, Ústavní právo církevní*. Praha: Glosův grafický závod v Semilech, 1932, s. 85.

⁸ JÁN PAVOL II. *To participants in the Day of Study sponsored by the Pontifical Council for Legislative Texts*. 2003. [online]. [cit. 23.9.2025]. Dostupné na: https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/en/speeches/2003/january/documents/hf_jp-ii_spe_20030124_pc-intrptxt.html.

⁹ JÁN PAVOL II. *To the members of the Tribunal of the Roman Rota*. 1993. [online]. [cit. 23.9.2025]. Dostupné na: https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/en/speeches/1993/january/documents/hf_jp-ii_spe_19930130_roman-rota.html.

¹⁰ JÁN PAVOL II. *To Members of the tribunal of the Roman Rota*. 2005. [online]. [cit. 23.9.2025]. Dostupné na: https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/en/speeches/2005/january/documents/hf_jp-ii_spe_20050129_roman-rota.html.

¹¹ Ak by sme chceli použiť terminológiu civilného práva, môžete povedať, že magisteriálne právo možno v určitom smere vnímať ako dôvodovú správu zákonov Katolíckej cirkvi.

Jeruzaleme, pričom medzi nimi existuje kontinuita. Obe miesta sú sväté a predstavujú požehnanie, prinajmenšom nezatracujú technologický pokrok.¹² Úlohu technológií možno identifikovať už v prvých kapitolách knihy Genezis. Otázka existencie technológií v Rajskej záhrade vyvolala v minulosti spory. Známy francúzsky filozof, sociológ, historik, spisovateľ, právny teoretik a protestantský teológ Jacques Ellul prezentoval názor, že pred pádom prvých ľudí neexistovala žiadna technológia.¹³ Je však nepochybné, že za technológiu možno považovať ušitie zásterky z figových listov (Gn 3,7) po jedení zo zakázaného stromu. Pred vyhnaním z Edenu Boh dáva Adamovi a Eve nové oblečenie a poskytuje im tak vyššiu technológiu, zvieracie kože (Gn 3, 21). Tento dar odevu zo zvieracej kože tiež implikuje novú technologickú závislosť od inštrumentálneho vykorisťovania zvierat a rozšírenie celej prírody v dôsledku, alebo možno ako náprava hriechu. Na ďalších miestach knihy Genezis sme svedkami ďalšieho príkladu technologického artefaktu, Noemovej archy, ktorá zachráni ľudstvo a stvorenie zvierat pred vyhubením, a tým sa stáva neoddeliteľnou súčasťou Božieho plánu (Gn 6, 14-16, Gn 8, 19). Pri odchode z archy Noe hneď postaví Bohu oltár pre zápalné obety, čím ilustruje úlohu technológií v Božom uctievaní a vďakyvzdaní (Gn 8, 20). V rozprávaní o Babylonskej veži však máme možnosť vidieť, že ľudstvo zneužíva technológiu, nevyužíva ju na oslavu Boha, naopak súperí s ním. Následne je ľudstvo potrestané (Gn 11, 3-8). Tieto dva príbehy, Noemova archa a Babylonská veža, ilustrujú aj súčasnú nejednotnosť etických súvislostí spojených s technológiami a jej prípadné dvojaké použitie. Starý zákon však na ďalších miestach uvádza technologický pokrok v pozitívnom smere, napríklad v knihe Exodus v súvislosti s Bohoslužobnými ustanoveniami, archou zmluvy a svätostánkom (Ex 25-28), v Prvej knihe Kráľov pri stavbe chrámu, kráľovského paláca (1Kr 6-7) a v Prvej knihe kroník (1Kr 14, 15, 22) pri opise Dávidovej domácnosti a príprave na stavbu chrámu. Rovnako tak Nový zákon obsahuje pasáže, ktoré možno vyložiť protechnologicky. Ježiš uskutočnil mnoho zázračných uzdravení a na vysvetlenie správnych postojov, či argumentáciu, čo je správne, používal podobenstvá. Svojich učeníkov vyzýva, aby sa správali a robili v zmysle jeho pokynov (Lk 10, 37), pričom na základe viery garantuje aj omnoho väčšie skutky (Jn 14, 12-14). Toto nabádanie k napodobňovaniu a k väčším dielam je predovšetkým morálnym nárokom, ale zo súčasného hľadiska je zároveň tiež technickým nárokom, keďže práve technológia nám umožňuje vykonávať morálne

¹² THIEL, Peter. *Against Edenism*. In *First Things*, 2015. [online] [23.9.2025] Dostupné na: <https://www.firstthings.com/article/2015/06/against-edenism>.

¹³ ELLUL, Jacques. *Technique and the Opening Chapters of Genesis*. In: *Theology and Technology: Essays in Christian Analysis and Exegesis*. Lanham: University Press of America, s. 215. [online] [23.9.2025] Dostupné na: <https://www.jesusradicals.com/uploads/2/6/3/8/26388433/technique-and-the-opening-chapters-of-genesis.pdf>.

diela veľkých rozsahov.¹⁴ Ježiš chodil a liečil každú chorobu a neduh (Mt 9, 35, Mt 10, 1), pričom „slepí vidia, chromí chodia, malomocní sú čistí, hluchí počujú a mŕtvi vstávajú.“ (Mt 11, 5) Ježiš zároveň svojim učeníkom prikazuje: „chorých uzdravujte, mŕtvych kriesťte, malomocných očisťujte, zlých duchov vyhánajte. Zadarťmo ste dostali, zadarmo dávajte.“ (Mt 10, 8) Dalo by sa povedať, že moderná medicína spĺňa v súčasnosti mnohé z týchto príkazov, aj keď určite nie všetky. V súvislosti s Ježišovým zázračným rozmnožením rýb a chlebov (Mt 14, 13-21; 15,32-39; 16,7-10) by sa dalo poukázať na zelenú revolúciu v poľnohospodárstve. Za vedenie zelenej revolúcie v poľnohospodárstve získal agronóm Norman Borlaug v roku 1970 Nobelovu cenu za mier. Na jeho laureátskej prednáške citoval Sväté písmo päťkrát¹⁵ a opieral sa o niekoľko ďalších biblických narážok a morálnych zásad.¹⁶

Mohlo by sa zdať, že uvedené je umelo aplikované na problematiku technológií a prezentované má ďaleko od Ježišových slov a činov. Ježiš však hovorí: „Chránťte sa falošných prorokov: prichádzajú k vám v ovčom rúchu, ale vnútri sú draví vlci. Poznáte ich po ovocí. Veď či oberajú z trnia hrozná alebo z bodliakov figy? Tak každý dobrý strom rodí dobré ovocie, kým zlý strom rodí zlé ovocie. Dobrý strom nemôže rodiť zlé ovocie a zlý strom nemôže rodiť dobré ovocie. Každý strom, ktorý neprináša dobré ovocie, vytnú a hodia do ohňa. Teda po ich ovocí ich poznáte.“¹⁷ Praví proroci vyprodukujú vo svete dobré skutky; na slovách záleží menej ako na výsledkoch. V oblasti technológií by sme sa teda mohli pýtať, ako vedci v praxi prispievajú k pozitívnym výsledkom a k všeobecnému prospechu.¹⁸ Ako protechnologické časti Svätého písma možno označiť tie, ktoré nazývajú Boha „staviteľom“ (Hebr 11,10) alebo „tvorcom“ (Gn 2,7, Jn 1,3) a Ježiša označujú ako „tesára“ (Mt 13,55, Mk 6, 3). Z hľadiska súčasného jazyka by sme mohli povedať, že Boh je inžinier alebo technolog. Z hľadiska starovekých filozofov sa staviteľská činnosť zaraďovala k „mechanickému umeniu“, teda skôr k manuálnej práci, ktorá však bola určená pre otrokov. Ocenenie Boha ako staviteľa a Ježiša ako tesára však prichádza v prácach sv. Augustína a neskôr ako plodná analógia u sv. Tomáša Akvinského.¹⁹

Existujú samozrejme aj iné verše a interpretácie, ktoré degradujú manuálnu prácu ako preklatie (Gn 3,17–19), ale zaujímavé je, že aj keď by sa tieto verše dali

¹⁴ GREEN, Brian. Patrick. *The Catholic Church and Technological Progress: Past, Present, and Future*. In: Religions, 8 (6), 106, 2017, s. 3.

¹⁵ Am 4,9; Joel 1, 17, 20; Gn 41,54; Iz 8, 21; Iz 35, 1,7.

¹⁶ BORLAUG, Norman. *The Nobel Peace Prize Lecture: The Green Revolution, Peace, and Humanity*. [online] [23.9.2025] Dostupné na: <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/1970/borlaug/lecture/>

¹⁷ Mt 7, 15-20

¹⁸ GREEN, Brian. Patrick. *The Catholic Church and Technological Progress: Past, Present, and Future*. In: Religions, 8 (6), 106, 2017, s. 3.

¹⁹ KALLENBERG, Brad. *The Theological Origins of Engineering*. In: Engineering Education and Practice: Embracing a Catholic Vision. Notre Dame: University of Notre Dame Press, 2012, s. 44-45.

interpretovať spôsobmi, ktoré potlačujú inovácie, zvyčajne to tak nie je. V skutočnosti, v súvislosti s vyhnaním z Edenu (Gn 3, 21-23) sa zdá, že Božie odsúdenie Adama a Evy na ťažkú prácu a súčasné obdarovanie vyššou technológiou nás vedie presne k technológii ako náprave hriechu. Zdá sa, že hľadanie vyššej technológie bude nasledovať Boží príklad. A veľa kresťanov, vrátane mníchov, si tento príklad vzalo k srdcu za posledných 2000 rokov.²⁰

Technológie v dokumentoch Učiteľského úradu Cirkvi

V nasledujúcich riadkoch selektívne poukážeme na príklady dokumentov, z ktorých možno odvodiť prístup Katolíckej cirkvi k problematike technológií. Oficiálne dokumenty Katolíckej cirkvi pojednávajúce o technológiách, prípadne výklade v súvislosti s posúdením výdobytkov modernizmu sú najmä *Syllabus errorum modernorum* pápeža Pia IX. (1864), encyklika *Rerum novarum* Leva XIII. (1891), encyklika *Humanae vitae* pápeža Pavla VI. (1968), encyklika *Veritatis splendor* (1994), encyklika *Evangelium vitae* (1995) a encyklika *Centesimus annus* (1997) pápeža Jána Pavla II., inštrukcia *Dignitas personae* Kongregácie pre náuku viery (2008), encyklika *Caritas in veritate* pápeža Benedikta XVI. (2009), encyklika *Laudatio si* pápeža Františka (2015). Je potrebné však zdôrazniť, že predmetné dokumenty nepojednávajú len o technológiách, táto oblasť sa v nich nachádza parciálne, avšak analýzou možno vyhodnotiť postoj a názory Cirkvi v tejto otázke. Technológie sú podstatnou témou všetkých dokumentov, ktoré tvoria sociálnu náuku Katolíckej cirkvi. Za jej začiatok sa považuje encyklika *Rerum novarum* pápeža Leva XIII. (1891). Už predtým sa však Učiteľský úrad Cirkvi vyjadroval k sociálnym otázkam a predovšetkým v scholastike položil prirodzenoprávne základy poňatia človeka a spoločnosti, ale až na začiatku deväťdesiatych rokov 19. storočia došlo k tomu, že sa vtedajší pápež podrobne zaoberal aktuálnymi spoločenskými problémami. Sociálna náuka Katolíckej cirkvi je teda v užšom slova zmysle produktom sociálneho napätia 19. storočia a nepriamo tiež konkurenčných ideológií socializmu a liberalizmu, na

²⁰ GREEN, Brian. Patrick. *The Catholic Church and Technological Progress: Past, Present, and Future*. In: Religions, 8 (6), 106, 2017, s. 4. Téma technológií v súvislosti s Cirkvou a jej pozitívnym vplyvom v tejto oblasti sa venujú aj ďalší autori: DAVIS, Edward. *Christianity and Early Modern Science: The Foster Thesis Reconsidered*. In: Evangelicals and Science in Historical Perspective, Oxford: Oxford University Press, 1999; DURBIN, Paul. *Aquinas, Art as an Intellectual Virtue, and Technology*, In: The New Scholasticism č. 55/1981, s. 265-280; BOAS, Georg. *Essays on Primitivism and Related Ideas in the Middle Ages*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press, 1948; ELLUL, Jacque. *Technique and the Opening Chapters of Genesis*. In: Theology and Technology. Essays in Christian Analysis and Exegesis, Lanham: University Press of America, 1984, s. 123-137; ARTIGAS, Mariano. *The Mind of the Universe: Understanding Science and Religion*. Philadelphia: Templeton University Press, 2000; BROOKE, John, Hedley. *Science and Religion: Some historical Perspectives*. Cambridge: Cambridge University Press, 1991.

ktoré bola polemickou odpoveďou. Základnými prameňmi sociálneho učenia Katolíckej cirkvi sú sociálne dokumenty, ktoré sú však relatívne autonómne interpretované a rozvíjané. Preto býva katolícka sociálna náuka definovaná ako pojem, ktorý zahŕňa sociálnu náuku cirkvi a katolícku sociálnu náuku v širšom zmysle.²¹ V tomto poňatí sa potom cirkevnou sociálnou náukou rozumejú „záväzné“ prehlásenia cirkevného úradu, ktoré môže okrem pápeža (encykliky) vydať tiež koncil alebo dokonca biskupi či biskupské konferencie pre určité územie. Z cirkevnej sociálnej náuky potom vyrastá širšie poňatá katolícka sociálna náuka založená na poznatkoch z oblasti ekonomických, humanitných a filozofických vied. Ide spravidla o spojenie morálnej teológie a sociálnej filozofie, pričom sociálna náuka cirkvi (aj v užšom aj širšom zmysle) je od počiatku zviazaná s kresťankou antropológiou alebo dokonca tvorí jej organickú súčasť.²² Možno súhlasiť, že kresťanské sociálne učenie bolo od začiatku reakciou na technologické premeny. V skutočnosti je to priemyselná spoločnosť, s ktorou sa sociálna náuka cirkvi zmierila od svojho počiatku. (...) Priemyselná kvalita spoločnosti ovplyvňuje teológiu do tej miery, do akej sa zhoduje pri formovaní celkovej podstaty ľudského života, jeho hodnôt, očakávaní a obáv, to znamená pre nadštrukturálne alebo kultúrne aspekty, ktoré vyvoláva a ktoré sa týkajú svedomia človeka. Sociálna náuka cirkvi až do polovice dvadsiateho storočia veľmi dbala na tieto nadštrukturálne aspekty a nechávala v pozadí štruktúrny aspekt, ktorý je ich základom.²³ Katolícka sociálna náuka býva často prehlasovaná za teologickú disciplínu, ktorá má normatívny a na prax orientovaný charakter.²⁴ Toto poňatie zodpovedá aj stanovisku cirkvi. Ján Pavol II. napísal, že „kresťanská antropológia je v skutočnosti jednou kapitolou teológie a z toho istého dôvodu sociálne učenie Cirkvi, ktoré sa zaoberá človekom, stará sa o neho a o jeho postoje vo svete, patrí (...) do odboru teológie a konkrétne do morálnej teológie.“²⁵ „Preto toto jej učenie nepatrí do oblasti ideológie, ale skôr do oblasti teológie a osobitne do oblasti morálnej teológie.“²⁶ Počnúc pápežským úradom Jána XXIII., sociálna náuka

²¹ Rozdiel medzi „katolíckou sociálnou náukou“ a „sociálnym učením cirkvi“ vysvetľuje HALÍK, Tomáš. *Sociálna náuka katolíckej cirkvi vo spoločensko-dějinném horizontu*. In: Sociální encykliky (1891-1991), Praha, 1996, s. 7.

²² FIALA, Peter., HANUŠ, Jiří, VYBÍRAL, Jan. *Analýza a interpretace katolícké sociální nauky*. In: Katolícká sociální nauka a současná věda. Brno: Vyšehrad, spol. s r. o., s. 10-11.

²³ BENANTI, Paolo. *Homo faber – The Techno-Human Condition*. Bologna: Edizioni Dehoniane Bologna. Kindle Edition, 2016, s. 127.

²⁴ FIALA, Peter., HANUŠ, Jiří, VYBÍRAL, Jan. *Analýza a interpretace katolícké sociální nauky*. In: Katolícká sociální nauka a současná věda. Brno: Vyšehrad, spol. s r. o., s. 21.

²⁵ JÁN PAVOL II. *Centesimus annus* - encyklika k stému výročiu encykliky *Rerum novarum*, 55. In: AAS 83 (1991), s. 793-867.

²⁶ JÁN PAVOL II. *Sollicitudo rei socialis* - Sociálna encyklika vydaná pri príležitosti 20. výročia encykliky *Populorum progressio*, 41. In: AAS 80 (1988), s. 513-586.

cirkvi rozširuje svoju perspektívu identifikáciou toho, že technologické transformácie už nie sú niečím, čo ovplyvňuje iba sociálnu triedu alebo vzťah medzi kapitálom a prácou, ale prierezovým podmienením, ktoré modifikuje a ovplyvňuje celú spoločnosť. Sociálna náuka Cirkvi si začína uvedomovať, ako človek začína žiť v technologickej spoločnosti. Zvlášť významná pre rozlišovanie techniky, pokroku a rozvoja je encyklika pápeža Pavla VI. *Populorum progressio* – o rozvoji národov (1967). *Populorum progressio* uznáva technologický rozvoj ako nevyhnutný pre hospodársky rast a ľudský pokrok.²⁷ Prorocky však ukazuje aj na riziká spojené s technológiami, s ktorými je potrebné sa v súčasnosti zaoberať.²⁸ Pápež Pavol VI. sa v otvorenom apoštolskom liste kardinálovi Maurice Royovi *Octogesima adveniens* (1971) opäť zaoberá potrebou rozoznať nové sociálne problémy. Pri načrtávaní zmien v sociálnych vzťahoch Pavol VI. upozorňuje na riziká ignorovania a bezuzdného návyku na život s technológiami bez reálneho skúmania ich obsahu.²⁹ Ďalšia etapa vo vývoji rozlišovania techniky vyvinutej sociálnou náukou cirkvi nastala za pontifikátu Jána Pavla II., ktorý stavia technologický rozvoj do kontextu autentického humanizmu.³⁰ Ambivalencia techniky sa objavuje v celej jej dramatickosti už v inštrukcii Kongregácie pre vieroučné otázky *Donum vitae* - o rešpektovaní začínajúceho sa ľudského života a o dôstojnosti plodenia (1987).³¹ Kontinuálne na požiadavky sociálnej náuky Cirkvi pokračuje vo svojom pohľade na technológie aj Benedikt XVI., vyjadruje k technológiám pozitívny vzťah, zdôrazňuje ambivalentnosť a potrebu morálneho úsudku o každej jednej technológii.³² Technológie, najmä technológie digitálne a systémy AI sa spolu s ochranou životného prostredia stali ústrednou témou pontifikátu pápeža Františka. Za jeho pontifikátu dochádza k rozvoju

²⁷ PAVOL VI. *Populorum progressio* – o rozvoji národov, 25. In AAS 59 (1967), s. 257-299.

²⁸ PAVOL VI. *Populorum progressio* – o rozvoji národov, 34.

²⁹ PAVOL VI. *Octogesima adveniens*, – apoštolský list kardinálovi Maurice Royovi, 8-21. In AAS 63 (1971), s. 401-441.

³⁰ Ide predovšetkým o encykliky *Redemptor hominis*, 1979, *Laborem exercens*, 1981, *Veritatis splendor*, 1994, *Evangelium vitae*, 1995, *Centesimus annus*, 1997 a *Fides et ratio*, 1999.

³¹ V inštrukcii sa riešia témy spájajúce antropológiu, biomedicínske techniky a základné kritériá správneho mravného úsudku. KONGREGÁCIA PRE VIEROUČNÉ OTÁZKY. *Inštrukcia Donum vitae*. In AAS 80 (1988), s. 70-102. Po dvadsiatich rokoch života inštrukcie *Donum vitae* sa ukázala potreba aktualizovať jej obsah. Kongregácia pre náuku viery vydala inštrukciu *Dignitas personae* – o niektorých otázkach bioetiky (2008). Reaguje na mimoriadny pokrok biomedicínskych vied, ktorý otvára nové liečebné možnosti, ale vedie aj k vážnym etickým a morálnym otázkam. Je zameraná na formáciu svedomia a je adresovaná nielen veriacim, ale aj všetkým tým, ktorí hľadajú pravdu. KONGREGÁCIA PRE NÁUKU VIERY. *Inštrukcia Dignitas personae* – o niektorých otázkach bioetiky. In AAS 100 (2008), s. 858 – 887.

³² BENEDIKT XVI. *Spe Salvi*– encyklika o kresťanskej nádeji. In: AAS 99 (2009), s. 985 – 1027. BENEDIKT XVI. *Caritas in veritate* – encyklika láska v pravde, 8. In: AAS 101 (2009), s. 641 – 709.

mnohých cirkevných aktivít, ktoré zaznamenali vo svete veľkú pozitívnu odozvu.³³ Špeciálnu pozornosť pápež František venuje AI, hodnoteniu jej vplyvu na osobnosť človeka a požiadavky na jej etickú reguláciu.³⁴ Z doterajších oficiálnych vyjadrení pápeža Leva XIV. je zrejmé, že téma AI bude jednou z ústredných tém aj jeho pontifikátu.³⁵

Antiqua et nova

Ostatným dokumentom k problematike AI je *Antiqua et nova* z dielne Dikastéria pre náuku viery a Dikastéria pre kultúru a vzdelávanie z januára 2025. Poskytuje teologický kompas, ktorý je všestranne použiteľný aj mimo náboženského prostredia. Je syntézou a zdôraznením všetkého, čo Cirkev v otázke technológií hlásala od svojho počiatku. V žiadnom smere sa neodchyľuje od doterajších záverov Cirkvi. Dokument dôrazne poukazuje na rozdiel medzi strojovou a „skutočnou múdrosťou“ (ľudská inteligencia), ktorá musí spojiť staroveké morálne učenie s dnešnou technologickou realitou. Cirkev volá po múdrosti, ktorá je zakorenená v tradícii viery a zároveň odpovedá na nové výzvy umelej inteligencie.³⁶ V tomto smere je značne inšpiratívny, nakoľko jednoznačne upriamuje pozornosť na fakt, že

³³ Tejto téme sme sa venovali v inej našej práci. ČUNDERLÍK ČERBOVÁ, Veronika. *Artificial intelligence, ethics, and the Catholic Church*. In: Human Rights: From reality to the virtual world. Józefow: Alcide De Gasperi University of Euroregional Economy in Józefów, 2021, ISBN 978-83-954584-3-9, s. 20-31. ČUNDERLÍK ČERBOVÁ, Veronika. Finančné inovácie, etické požiadavky na investovanie a Katolícka cirkev. In: *Finančné inovácie - determinant súčasnej a anticipovanej regulácie na finančnom trhu (výzvy a riziká)* (2). Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave. Právnická fakulta UK, 2025, ISBN 978-80-7160-754-0, s. 17-28.

³⁴ ČUNDERLÍK ČERBOVÁ, Veronika. *Kríza dôvery v platnosť kánonického manželstva v dôsledku moderných technológií*. In: *Kríza dôvery a jej rímsko-kánonické riešenia*. Praha: Nakladatelství Leges, 2025, ISBN 978-80-7502-796-2, s. 155-174.

³⁵ LEV XIV. To the College of Cardinals. [online] [23.9.2025] Dostupné na: <https://www.vatican.va/content/leo-xiv/en/speeches/2025/may/documents/20250510-collegio-cardinalizio.html>. LEV XIV. Message of the Holy Father, signed by the cardinal secretary of state Pietro Parolin, on the occasion of the AI for Good summit 2025. [online] [23.9.2025] Dostupné na: <https://www.vatican.va/content/leo-xiv/en/messages/pont-messages/2025/documents/20250708-messaggio-aiforgood-ginevra.html>. LEV XIV. To Participants in the Second Annual Conference on Artificial Intelligence, Ethics, and Corporate Governance. [online] [23.9.2025] Dostupné na: https://www.vatican.va/content/leo-xiv/en/messages/pont_messages/2025/documents/20250617-messaggio-ia.html.

³⁶ DIKASTÉRIUM PRE NÁUKU VIERY, DIKASTÉRIUM PRE KULTÚRU A VZDELÁVANIE. *ANTIQUA ET NOVA Note on the Relationship Between Artificial Intelligence and Human Intelligence*. čl. [online] [23.9.2025] Dostupné na: https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_ddf_doc_20250128_antiqua-et-nova_en.html

v prípade AI ide o produkt, nástroj tvorivého ľudského ducha, čo sa prejavuje aj vo formulovaných základných princípoch.

Z dokumentu vyvodzujeme a formulujeme **základné princípy**, ktoré je v súvislosti s AI potrebné dodržiavať.

1. Ľudská dôstojnosť je prvoradá: AI nesmie nikdy znižovať vnútornú hodnotu ľudskej osoby, stvorenej v podobe *imago Dei*. Každé použitie umelej inteligencie musí byť najprv preskúmané z hľadiska rešpektovania inherentnej hodnoty človeka.³⁷
2. AI je produkt, nie paralelná inteligencia: Mala by sa považovať za ľudský nástroj, nie za autonómny zdroj múdrosti alebo morálneho úsudku.³⁸
3. Etika pred efektívnosťou: Hodnota technologického pokroku sa posudzuje podľa jeho služby spoločnému dobru, spravodlivosti a solidarite. AI by mala slúžiť spoločnému dobru, ale iba pod ľudským morálnym dohľadom. Technológia má byť nástrojom pre rozkvet všetkých, vedená zodpovednými veriacimi, ktorí konajú ako morálni činitelia.³⁹
4. Zodpovednosť patrí ľuďom: Konečnú zodpovednosť za systémy AI nesú ich dizajnéri, prevádzkovatelia a používatelia.

Ako už bolo uvedené, dokument tvorí syntézu sociálnej náuky cirkvi a oficiálnych vyjadrení pápežov, jednotlivých úradov. Z jeho formulácií abstrahujeme nasledovné **konkrétne regulačné požiadavky**:

1. transparentnosť (algoritmy a súbory údajov musia byť otvorené kontrole),
2. zodpovednosť (vývojári, prevádzkovatelia a používatelia nesú morálnu a právnu zodpovednosť; stroje nie sú osobami),
3. ľudský dohľad (človek musí zostať v rozhodovacom procese v sektoroch s vysokým vplyvom – zdravotníctvo, právo, bezpečnosť),
4. ochrana základných práv (súkromie, rovnosť, právo na pravdu a dôstojnosť práce musia byť zaručené),
5. preferenčná starostlivosť o chudobných (umelá inteligencia by mala znižovať, nie prehľbovať digitálne a sociálne nerovnosti) a
6. medzinárodná spolupráca (globálne pravidlá alebo koordinované normy sú nevyhnutné na zabránenie „pretekom v zbrojení umelej inteligencie“).⁴⁰

³⁷ Tamtiež, čl. 5.

³⁸ Tamtiež, čl. 12, 30-31.

³⁹ Tamtiež, čl. 34

⁴⁰ Tamtiež, časť IV.

Dokument zároveň explicitne uvádza prípady oblastí, v ktorých je potrebné nastavovať etické pravidlá vo svetle ochrany ľudskej dôstojnosti a spoločného dobra.⁴¹

Cirkev odporúča, aby základné princípy a požiadavky boli súčasťou regulácie (právnej aj mimoprávnej) systémov AI, pričom prízvukuje potrebu neustáleho dialógu, ostražitosti a rozlišovacej schopnosti. Mnohé odporúčania Cirkvi sú pretavené aj do sekulárnych právnych a regulačných kritérií. Svetským právnym úpravám však chýba často fokus a prioritizovanie vplyvu AI na ľudskú dôstojnosť a často sa zabúda aj na účinok technológie na spoločné dobro. V tomto smere sú odporúčania Cirkvi veľmi prínosným prvkom v diskusii. Hodnotíme, že práve kresťanská antropológia je rozhodujúcim príspevkom pri schopnosti rozlišovania etickej prípustnosti alebo neprípustnosti konkrétnej technológie.

Záver

Predložený príspevok analyzoval postoje Katolíckej cirkvi k dynamicky sa rozvíjajúcej oblasti digitálnych technológií a AI, pričom ukázal, že magisteriálne právo má potenciál zohrávať dôležitú úlohu nielen vo vnútrocirkevnom kontexte, ale aj v širšej spoločenskej a právnej diskusii. Magistérium Cirkvi zdôrazňuje, že technologický pokrok musí byť vždy podriadený vyšším princípom, ktoré sú zakorenené v dôstojnosti ľudskej osoby, v ochrane spoločného dobra a v zachovaní spravodlivého spoločenského poriadku.

Dokument *Antiqua et nova* (2025) výrazne posúva reflexiu Cirkvi smerom k formulácii konkrétnych etických a právnych požiadaviek. Medzi ne patrí princíp transparentnosti pri tvorbe a používaní algoritmov, dôraz na nezastupiteľnú osobnú zodpovednosť dizajnérov, prevádzkovateľov a používateľov systémov AI, ako aj potreba zachovať priamu účasť človeka v rozhodovacích procesoch s vysokým dosahom. Takto formulované požiadavky majú nielen morálno-teologický, ale aj normatívny charakter, čím sa prelínajú s pozitívnym právom a vstupujú do regulatívnych diskusií, ktoré sú predmetom práva medzinárodného, ústavného i sektoriálneho.

Magisteriálne právo pritom nepredstavuje len súbor abstraktných morálnych zásad, ale možno ho chápať ako prameň špecifického právneho poriadku, ktorý sa vnútorne viaže na kánonické právo a zároveň ponúka rámec pre interpretáciu a aplikáciu sekulárnych právnych noriem. Jeho prínos spočíva v schopnosti poskytovať integrálnu hermeneutiku práva – poukazovať na antropológické a etické predpoklady, ktoré sú základom každého právneho systému. Cirkev tak upozorňuje,

⁴¹ Oblasti pôsobenia AI, v ktorých je etická orientácia obzvlášť dôležitá: AI a spoločnosť, AI a ľudské vzťahy AI, ekonomika a práca, zdravotná starostlivosť, vzdelávanie, dezinformácie, deepfakey a zneužívanie, súkromie, ochrana životného prostredia, vojna.

že právna regulácia technológií nesmie byť redukovaná na technicko-inštrumentálnu úroveň, ale musí brať do úvahy aj otázky zodpovednosti, solidarity a ochrany zraniteľných skupín. Právny rozmer magisteriálnych zásad sa prejavuje v dvoch rovinách. Na jednej strane ide o vnútrocirkevnú záväznosť, ktorá je garantovaná kán. 750 a 752 CIC 1983 a ktorá predpokladá vnútorný súhlas veriacich s učením Magistéria. Na druhej strane však tieto zásady vstupujú do širšieho spoločenského a právneho diskurzu prostredníctvom sociálnej náuky Cirkvi, ktorá funguje ako *soft law* – normatívny rámec bez priamej sankcie, no s vysokou regulačnou presvedčivosťou. Takto chápané magisteriálne právo predstavuje most medzi právom pozitívnym a prirodzenoprávnym, pričom zdôrazňuje antropologické a etické dimenzie práva. Dôležitým aspektom je aj výzva na medzinárodnú spoluprácu a tvorbu koherentných právnych rámcov, ktoré by zabránili fragmentácii a riziku tzv. „pretekov v zbrojení AI“. Magisteriálne právo tak môže slúžiť ako hodnotová os, ktorá dopĺňa sekulárne iniciatívy v oblasti práva a regulácie technológií, a poskytuje ich antropologické ukotvenie.

Záverom možno konštatovať, že magisteriálne právo predstavuje významný korektív aj v právnom diskurze: pripomína, že cieľom právnej regulácie AI nie je iba spravovanie rizík či zabezpečenie technickej efektívnosti, ale predovšetkým ochrana základných práv, dôstojnosti človeka a spravodlivej spoločenskej štruktúry. V tejto perspektíve môže byť hlas Katolíckej cirkvi obohacujúcim príspevkom do globálnej právno-etickej debaty o hraniciach a možnostiach technológií v 21. storočí.

Zoznam použitej literatúry

Pramene:

1. BENEDIKT XVI. Spe Salvi– encyklika o kresťanskej nádeji. In: AAS 99 (2009), s. 985 – 1027. BENEDIKT XVI. Caritas in veritate – encyklika láska v pravde, 8. In: AAS 101 (2009), s. 641 – 709.
2. DIKASTÉRIUM PRE NÁUKU VIERY, DIKASTÉRIUM PRE KULTÚRU A VZDELÁVANIE. ANTIQUA ET NOVA Note on the Relationship Between Artificial Intelligence and Human Intelligence. čl. [online].
3. JÁN PAVOL II. Centesimus annus - encyklika k stému výročiu encykliky Rerum novarum, 55. In: AAS 83 (1991), s. 793-867.
4. JÁN PAVOL II. Sollicitudo rei socialis - Sociálna encyklika vydaná pri príležitosti 20. výročia encykliky Populorum progressio, 41. In: AAS 80 (1988), s. 513-586.
5. JÁN PAVOL II. To participants in the Day of Study sponsored by the Pontifical Council for Legislative Texts. 2003. [online].
6. JÁN PAVOL II. To the members of the Tribunal of the Roman Rota. 1993. [online].
7. JÁN PAVOL II. To Members of the tribunal of the Roman Rota. 2005. [online].

8. Kódex kánonického práva 1983. Trnava: Spolok sv. Vojtecha, 2023. ISBN 222-00-8000-503-2.
9. KONGREGÁCIA PRE VIEROUČNÉ OTÁZKY. Inštrukcia Donum vitae. In AAS 80 (1988), s. 70-102.
10. KONGREGÁCIA PRE NÁUKU VIERY. Inštrukcia Dignitas personae – o niektorých otázkach bioetiky. In AAS 100 (2008), s. 858 – 887.
11. LEV XIV. To the College of Cardinals. [online].
12. LEV XIV. Message of the Holy Father, signed by the cardinal secretary of the state Pietro Parolin, on the occasion of the AI for Good summit 2025. [online].
13. LEV XIV. To Participants in the Second Annual Conference on Artificial Intelligence, Ethics, and Corporate Governance. [online].
14. PAVOL VI. Populorum progressio – o rozvoji národov, 25. In AAS 59 (1967), s. 257-299.
15. PAVOL VI. Octogesima adveniens, – apoštolský list kardinálovi Maurice Royovi, 8-21. In AAS 63 (1971), s. 401-441.
16. Sväté písmo. Trnava: Dobrá kniha, 2016.

Literatúra:

1. ARTIGAS, Mariano. The Mind of the Universe: Understanding Science and Religion. Philadelphia: Templeton University Press, 2000. ISBN 978-18-9015-132-4.
2. BENANTI, Paolo. Homo faber – The Techno-Human Condition. Bologna: Edizioni Dehoniane Bologna. Kindle Edition, 2016. ISBN 978-88-1096-488-0.
3. BOAS, Georg. Essays on Primitivism and Related Ideas in the Middle Ages. Baltimore: The Johns Hopkins University Press, 1948.
4. BORLAUG, Norman. The Nobel Peace Prize Lecture: The Green Revolution, Peace, and Humanity. [online].
5. BROOKE, John, Hedley. Science and Religion: Some historical Perspectives. Cambridge: Cambridge University Press, 1991. ISBN 978-05-2128-374-8.
6. ČUNDERLÍK ČERBOVÁ, Veronika. Artificial intelligence, ethics, and the Catholic Church. In: Human Rights: From reality to the virtual world. Józefów: Alcide De Gasperi University of Euroregional Economy in Józefów, 2021, ISBN 978-83-954584-3-9, s. 20-31.
7. ČUNDERLÍK ČERBOVÁ, Veronika. Finančné inovácie, etické požiadavky na investovanie a Katolícka cirkev. In: Finančné inovácie - determinant súčasnej a anticipovanej regulácie na finančnom trhu (výzvy a riziká) (2). Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave. Právnická fakulta UK, 2025, ISBN 978-80-7160-754-0, s. 17-28.

8. ČUNDERLÍK ČERBOVÁ, Veronika. Kríza dôvery v platnosť kánonického manželstva v dôsledku moderných technológií. In: Kríza dôvery a jej rímsko-kánonické riešenia. Praha: Nakladatelství Leges, 2025, ISBN 978-80-7502-796-2, s. 155-174.
9. DAVIS, Edward. Christianity and Early Modern Science: The Foster Thesis Reconsidered. In: Evangelicals and Science in Historical Perspective, Oxford: Oxford University Press, 1999.
10. DURBIN, Paul. Aquinas, Art as an Intellectual Virtue, and Technology, In: The New Scholasticism č. 55, (1981), s. 265-280.
11. ELLUL, Jacque. Technique and the Opening Chapters of Genesis. In: Theology and Technology. Essays in Christian Analysis and Exegesis, Lanham: University Press of America, 1984, s. 123-137.
12. ELLUL, Jacques. Technique and the Opening Chapters of Genesis. In: Theology and Technology: Essays in Christian Analysis and Exegesis. Lanham: University Press of America, s. 215. [online].
13. FIALA, Peter., HANUŠ, Jiří, VYBÍRAL, Jan. Analýza a interpretace katolické sociální nauky. In: Katolická sociální nauka a současná věda. Brno: Vyšehrad, spol. s r.o., s. 9-23.
14. GREEN, Brian. Patrick. The Catholic Church and Technological Progress: Past, Present, and Future. In: Religions, 8 (6), 2017, s. 106.
15. HALÍK, Tomáš. Sociálna náuka katolíckej cirkvi vo spoločensko-dějinném horizontu. In: Sociální encykliky (1891-1991), Praha, 1996.
16. KALLENBERG, Brad. The Theological Origins of Engineering. In: Engineering Education and Practice: Embracing a Catholic Vision. Notre Dame: University of Notre Dame Press, 2012, s. 41-55.
17. PEJŠKA, Josef. Církevní právo se zřetelem k partikulárnímu právu československému. Svazek první, Ústavní právo církevní. Praha: Glosův grafický závod v Semilech, 1932.
18. THIEL, Peter. Against Edenism. In First Things, 2015. [online].
19. TRETERA, Jiří., Rajmund., HORÁK, Záboj. Církevní právo. Praha: Leges, 2021. ISBN 978-80-7502-535-7.
20. VLADÁR, Vojtech. Pramene práva Katolíckej cirkvi v historickom vývoji. Plzeň: Aleš Čenek, 2009. ISBN 978-80-7380-187-8.

Kontaktné údaje

doc. JUDr. Veronika Čunderlík Čerbová, PhD.

veronika.cerbova@gmail.com

Katedra rímskeho práva a cirkevného práva

Právnická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave